

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACTIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei

Credința noastră

25. Casa Tatălui...

Noi știm că Dumnezeu este pretutindeni și nici „cerul și cerurile cerurilor” nu-l pot cuprinde (II Cronici 6, 18). Dar știm de asemenea că Dumnezeu însuși a poruncit în Vechiul Testament să se facă un locaș, care să fie „loc de întâlnire” între El și poporul israelitean. Căci era firesc ca credincioșii să aibă un loc, unde Dumnezeu să-și reverse binecuvântările Sale și ei să preamărească pe Domnul.

a) Templul. Într-adevăr, pe muntele Sinai a zis Dumnezeu către Moisi: „Vorbește copiilor lui Israel să-mi facă un locaș sfânt și eu voi locui în mijlocul lor” (Exod 25, 8). Și Moisi ajutat de popor a făcut Cortul întâlnirii (era cort pentru că israelitenii mergeau prin pustie, înaintea lor fiind purtat acest cort de către preoți) după cum i-a arătat Domnul să-l facă (Exod 25, 31). „Acolo mă voi întâlni cu copiii lui Israel, zice Domnul, și locul acela va fi sfânt de mărirea mea” (Exod 29, 43—44). Și când Moisi a sfântit Cortul întâlnirii, iată „mărirea Domnului a umplut locașul” (Exod 40, 34). Și poruncă a dat Dumnezeu: „Să cinstiți locașul meu cel sfânt, căci eu sînt Domnul Dumnezeuul vostru” (Levitic 26, 2).

După ce israelitenii s-au așezat în Țara Sfântă, David a făcut planul pentru zidirea unui templu la Ierusalim. Însă Solomon a fost hărăzit de Dumnezeu spre „a zidi casa sfînteniei Lui”. El „va zidi casa mea”, zice Domnul. „Această zidire — zice prorocul David — nu-i pentru om, ci pentru Domnul Dumnezeu” (I Cronici 28, 2—3. 6, 10; 29, 1).

Templul lui Solomon însă a fost dărîmat de regele chaldeilor Nabucodonosor, care a dus pe iudei în robia babilonică. Eliberati din această robie, iudeii s-au întors în Țara Sfântă și căpeteniile lor și poporul „au dăruit de bună voie pentru casa lui Dumnezeu, ca să fie ridicată din nou pe temeliiile ei” (I Ezdra 2, 68). Și când s-a terminat zidirea templului, „fiii lui Israel (și) preoții... au săvîrșit cu bucurie sfîntirea acestei case a lui Dumnezeu” (I Ezdra 3, 11; 6, 16). Ea a primit numele de templu lui Zorobabel, unul din căpeteniile iudeilor de atunci. Cum și acest templu a fost pîngărit mai tîrziu de regii Siriei în vremea Macabeilor, el a fost refăcut și înfrumusețat de Irod cel Mare (cu cca 20 ani înainte de Hristos).

Astfel, de la Cortul lui Moisi s-a ajuns la templul lui Solomon, apoi la templul lui Zorobabel și la templul lui Irod, în care a venit și a propovăduit Mîntuitorul.

Toate acestea aveau trei părți: Sfînta Sfintelor, Sfînta și Curtea (Pridvorul), fiecare parte cu obiectele de cult prescrise de Domnul.

Mîntuitorul a cinstit templul din Ierusalim. Aici a fost adus de Maica Domnului „ca să-l pună înaintea Domnului” (Luca 2, 22—24). Aici a venit, la vîrsta de 12 ani, la praznicul Paștilor, și — după praznic — a stat de vorbă trei zile cu învățătorii de Lege, de „se minunau toți de priceperea și de răspunsurile lui”. Aici a răspuns Maicii Sale și dreptului Iosif, care îl căutasera trei zile: „Nu știți că în cele ale Tatălui meu trebuie să fiu?” (Luca 2, 41—49), căci aici era Casa Tatălui, Casa lui Dumnezeu. De aceea, adesea îl vedem pe Iisus venind la templu ca să propovăduiască Evanghelia. De aceea a scos pe zarați din templu zicînd, „Casa mea, Casă de rugăciune va fi. Și era în fiecare zi în templu și învăța” (Luca 19, 45—47). El a lădat pe femeia văduvă pentru darul făcut templului (Marcu 12, 42—44).

Dar — cîstind templul din Ierusalim — Mîntuitorul anunță totodată distrugerea Ierusalimului (împreună cu templul), (Marcu 13, 1—2; Luca 21, 20; Matei 23, 37—38), ceea ce s-a și făcut de către armatele romane (în anul 70 d.Hr. rămînînd din templu numai „zidul plîngerii”), și pregătește închinarea cea nouă, o biserică nouă, căci în Iisus Hristos este plinirea prorociilor Vechiului Testament.

b) Biserica. În Biserica lui Hristos credincioșii nu se vor mai închina numai la Ierusalim, ci pretutindeni unde vor fi creștini va fi și biserică, în care să se aducă preamărire lui Hristos, după Evanghelia Sa, după rînduiala Sa, după Duhul Său. (Ioan 4, 20—24). Iar la temelia acestei rînduiei, nu vor mai sta jertfele de animale, ci jertfa lui Iisus Hristos, Cîna cea de Taină, Paștile cele nouă, pe care Iisus le-a prăznuit cu ucenicii Săi într-o „încăpere mare”, care prevestește, sau începe „biserica” creștină, căci acolo s-a săvîrșit prima Sf. Liturghie (Marcu 14, 15—16. 22—24; Matei 21, 26—28; Luca 22, 12—20). Și poruncă a dat Mîntuitorul la Cîna cea de Taină: „Aceasta s-o faceți întru pomenirea mea” (Luca 22, 19). Și de fapt, aceasta s-a făcut și se face în toate bisericile ortodoxe la Sfînta Liturghie, pînă astăzi și se va face mereu. De aceea prorocul Agheu (2, 9) zice despre biserică — în care este Domnul — că „mărirea acestei case va fi mai mare decît a celei dintîi” (templul).

La început creștinii din Ierusalim, fiind iudei, mergeau și la templu, dar se adunau zilnic în deosebi în încăperi speciale în frunte cu Sf. Apostoli, ca să săvîrșescă Sf. Liturghie (F. Ap. 2, 41—46). După ce credința în Hristos s-a răspîndit și la alte neamuri și în alte localități, creștinii se adunau Duminică „în biserică” (F. Ap. 20, 7—8; I Cor. 16, 2), căci era firesc ca creștinii să se adune la un loc, ca să asculte Sf. Evanghelia, să se roage și să se împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului, adică să ia parte la Sf. Liturghie. Și pe măsură ce s-au înmulțit comunitățile creștine, s-au înmulțit și bisericile, unele mai mici, altele mai mari.

Astfel Casa Domnului, Casa Tatălui, în care ne întîlnim cu Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, cu marea familie a îngerilor și Sfîntilor, cu cei vii și cu cei adormiți, este centrul, este inima vieții noastre în Hristos.

Însăși forma bisericii ne vorbește despre Iisus Hristos. De obicei bisericile sînt în formă de corabie și de cruce. Forma corabiei ne aduce aminte de Noe — care închipuie pe Hristos — și de corabia care a izbăvit familia lui Noe de pieire. Biserica e corabia mîntuirii, la cîrma căreia stă Hristos. Forma de cruce ne amintește jertfa Mîntuitorului, prin care ne-am mîntuit. De obicei, la încrucișarea brațelor crucii, bisericile ortodoxe au o cupolă, care închipuie cerul, și — prin lumina ce vine de sus — simbolizează revărsarea luminii divine, a harului divin, care ne luminează sufletele, ne unește cu Hristos și în Hristos, și ne sfîntește.

Dacă templul Vechiului Testament avea trei părți: Sfînta Sfintelor, Sfînta și Curtea, biserică creștină are tot trei părți: altarul, naosul și pronaosul (tinda). Dacă însă în Sfînta Sfintelor intra numai arhierul odată pe an, în altar slujesc arhierii și preoții întotdeauna. Dacă în Sfînta intrau numai preoții ca să tămîieze și să aducă pîinile punerii înainte, în naos stau credincioșii. Așa se vede deosebirea dintre Vechiul Testament și Noul Testament: în Vechiul Testament credincioșii erau

(Continuare în pag. 2)

Întîmpinarea Domnului

Sf. Evanghelist Luca (2, 22—39) ne istorisește amănunțit evenimentul Întîmpinării Domnului, prăznuit în 2 februarie.

La 40 de zile după nașterea lui Iisus Sf. Fecioară Maria a venit la templul din Ierusalim ca să înfățișeze pe prunc înaintea Domnului, după legea veche (Levitic 12, 6). Atunci a venit acolo, mînat de Duhul Sfînt, un bătrîn drept și evlavios numit Simeon, căruia i se făgăduise de la Dumnezeu că nu va muri pînă nu va vedea pe Hristos-Domnul. Dreptul Simeon a luat în brațe pe pruncul Iisus, a mulțumit lui Dumnezeu pentru bucuria de a fi văzut pe Mîntuitorul nostru. Cu ochii sufletești, bătrînul Simeon a văzut vrednicia Prea Curatei Fecioare Maria și suferințele care o așteptau. Bucuria întîmpinării a avut-o și o bătrînă evlavioasă, prorocița Ana, care nu se depărta de biserică, slujind lui Dumnezeu ziua și noaptea în post și rugăciuni (Luca 2, 37).

Praznicul Întîmpinării Domnului are un înțeles duhovnicesc mai înalt decît o simplă comemorare a faptelor istorisite în Sf. Evanghelia. Aducerea pruncului Iisus în biserică a impresionat nu numai pe Maica Domnului, pe dreptul Simeon și pe prorocița Ana, ci și pe creștinii de totdeauna. Ei au văzut și văd în acest eveniment un act prin care Fiul lui Dumnezeu s-a dăruit omenirii ca s-o înnoiască, s-o elibereze, să-i aducă lumină și bucurii duhovnicești, un act de smerenie și de mărire în același timp. O veche cîntare bisericească arată acest înțeles, zicînd: „Pe cuvîntul cel nemărginit și mai presus de ființă, pe Cel purtat cu slavă pe scaunele cerești îl primește în brațe Simeon... Deschidă-se acum poarta cerească! Că Dumnezeu-Cuvîntul, ... trup omenesc luînd de bună voie, ca să înnoiască firea omenească ca un bun și să o cîntească de-a dreapta Părintelui”.

Dreptul Simeon n-a întîmpinat un prunc obișnuit. El era cu totul conștient că vede „pe Cel ce a strălucit mai înainte de veci din Tatăl... pe Cel ce a pus legea în muntele Sinai și s-a supus poruncii legii, Cel mai înainte de luceafăr, pe care primindu-l Simeon în brațele sale, l-a propovăduit popoarelor a fi Stăpîn al vieții și al morții și Mîntuitorul lumii” (din stihirile vecerniei Praznicului).

Locul întîlnirii cu pruncul Iisus a fost locaș de rugăciune, rînduit de legea Vechiului Testament. Locul întîlnirii noastre cu Hristos-Domnul este Biserica Sa, zidită pe Jertfa Crucii și pe biruința Învierii și călăuzită neîncetat de Duhul Sfînt.

Credincioșii noștri îl întîmpină pe Domnul în Sf. Taine și în rînduiele Bisericii. Ne întîlnim cu Hristos, ba mai mult, ne îmbrăcăm în Hristos, la taina Sf. Botez. Ne întîlnim cu Mîntuitorul în Taina Mirungerii, cînd El ne dă harul Sf. Duh, în Taina Mărturisirii, cînd El ne iartă greșelile, în Taina Sf. Euharistii, unde ne împărtășim cu Însuși Trupul și Sângele Său. Sf. Liturghie prezintă credincioșilor nesfîrșite prilejuri de a întîmpina și noi pe Domnul, iar celelalte Sf. Taine oferă aceleași posibilități de a ne găsi cu adevărat în prezența Sa.

Bucuria bătrînului Simeon a fost atît de mare în ceasul întîlnirii cu Domnul, încît el nu și-a dorit o altă fericire mai deplină. De aceea a cerut eliberarea din viața pămîntească, întrucît prezența Fiului lui Dumnezeu i-a descoperit frumusețea cea nespusă a vieții cerești. Urmînd însă pildei dreptului Simeon noi sîntem datori să cerem lui Dumnezeu slobozirea minții din robia păcatului și luminarea voinței spre înfăptuirea binelui, pentru ca bucuria noastră să fie deplină.

(Continuare în pag. 2)

Sf. Liturghie arhierescă la Blaj

Potrivit rînduiei din anii trecuți, Duminică, 9 ianuarie 1972, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului împreună cu P. S. Episcop-vicar Visarion au slujit Sf. Liturghie arhierescă în catedrala Sf. Treime din Blaj. De la Sibiu, I. P. S. Sa a mai fost însoțit de P. C. vicar Traian Belasçu, P. C. prof. Gh. Șoima, P. C. diacon consilier Gheorghe Papuc și P. C. arhid. I. Bolog. Din soborul slujitor au mai făcut parte C. preoți: A. Teodorescu (Blaj I), I. Ciufudean (Veza), V. Anca (Mărgineni-Blaj), V. Mărgineanu (Blaj III), I. Cărpinișan (Blaj II), F. Crișan (Sîncel) și Gh. Benchea (Tiur).

Sf. Liturghie arhierescă s-a desfășurat într-o atmosferă deosebit de înălțătoare. Răspunsurile au fost date de un grup restrîns de studenți teologi.

La momentele convenite, Arhipăstorul nostru a rostit ecenii speciale pentru sănătatea și propășirea în tot binele a credincioșilor blăjeni.

La priceasnă P. C. vicar Tr. Belasçu a tîlcuit Evanghelia zilei, reamintind înțelesul botezului Domnului, iar, în continuare, zăbovind cu deosebire asupra sensurilor noțiunii de pocăință.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, C. pr. A. Teodorescu exprimă bucuria credincioșilor blăjeni de-a avea între ei pe Arhipăstorul lor, subliniind, între altele, că „noi toți, preoți și credincioși de pe aceste meleaguri, vedem și salutăm în persoana I. P. S. Voastre nu numai pe Înaltul nostru părinte duhovnicesc, ci și pe unul dintre vrednicii înțîistători din scaunul Mitropoliei ortodoxe a Ardealului, în cadrul unei singure Biserici strămoșești, așa cum au dorit-o să fie în cursul celor peste 250 de ani, atît vîldicii de pioasă amintire ai Blajului, cît și cei ai Sibiului împreună cu credincioșii lor”.

A vorbit apoi P. S. Episcop-vicar Visarion, care, plecînd de la cuvintele Evangheliei: „Poporul care ședea în întuneric a văzut lumină mare...”

(Matei 4, 16), subliniază cu deosebire înțelesurile lor.

În încheiere a vorbit I. P. S. Mitropolit Nicolae, care zăbovește mai ales asupra chemării Mîntuitorului la slujire din dragoste.

Mai întîi trebuie să slujim lui Dumnezeu, Ziditorul nostru și a tot ceea ce se vede și nu se vede. În al doilea rînd trebuie să slujim Bisericii lui Iisus Hristos, care este trupul Său tainic, iar noi, ierarhi, preoți, diaconi și credincioși, sîntem mădulare ale acestei Biserici. Iar după cum un mădular nu slujește numai pentru el, căci ochiul nu vede numai pentru el, ci pentru întreg trupul, iar mîna nu lucrează numai pentru ea, ci pentru întreg trupul etc., la fel și noi, ca mădulare ale Bisericii, trebuie să înțelegem viața ca o slujire a lui Iisus Hristos. „Numai atunci Biserica lui Hristos este cu adevărat rodnică, cînd toate mădularele ei, toți preoții și toți credincioșii sînt slujitorii ei și își dau silința să fie sănătoși sufletește”, rîvnitori la tot lucrul bun.

Slujirea însă cuprinde toate laturile vieții: slujirea familiei, a patriei, a poporului din care facem parte etc.

„De aceea sîntem chemați, prin Evanghelia lui Iisus Hristos să slujim pe fratele nostru, oricare ar fi, să slujim poporul nostru, să slujim viața de pace, de bunăînțelegere, de dragoste, de înfrățire între popoare”.

I. P. S. Mitropolit Nicolae a miruit apoi pe credincioșii prezenți în catedrală, în care timp s-au executat o seamă de pricesne și alte cîntări bisericesti.

Sf. Liturghie arhierescă, pe care am semnalat-o pe scurt aici, a prilejuit deci pentru credincioșii blăjeni momente de vădită înălțare sufletească, de dragoste și atașament față de credința noastră străbună.

25. Casa Tatălui...

(Urmare din pag. 1)

afară (în curte), căci nu venise încă mîntuirea, pe cînd în biserică credincioșii stau în naos, vîd cele ce se întîmplă în altar, iau parte la Sf. Liturghie, se împartășesc cu Trupul și Sîngele Domnului, căci Hristos este cu noi, în noi, și în El avem mîntuirea.

De aceea biserica are altarul spre răsărit și credincioșii stau cu fața spre răsărit, pentru că Hristos este „Soarele dreptății”, este „Răsăritul cel de Sus”.

Biserica — după ce are toate lucrurile de trebuință — se sfințește (după rînduiei străvechi) de către arhieru, care așează în piciorul altarului sfînte moaște ale mucenicilor (căci în primele veacuri multe biserici se ridicau pe mormintele mucenicilor), stropește cu apă sfințită și unge cu Sf. Mir toate părțile bisericii și dinăuntru și dinafară. Astfel ea nu mai este o casă obișnuită, ci este Casă sfințită a Domnului, Casa Tatălui, unde înălțăm rugăciunile către Dumnezeu milostivitor și Dumnezeu revărsă harurile Sale cele bogate; ea e locul în care se împreună cele cerești cu cele pămîntești, în care Hristos se unește cu noi și ne simțim una în Hristos-Domnul.

De aceea vom zice cu proorocul David: „Cît de iubite sînt locașurile Tale, Doamne!” „Bucurați-m-am cînd mi s-a zis: Să mergem în casa Domnului”. „Lăudați pe Domnul în locașul său cel sfînt”. „Bucurați-vă înaintea lui, înaintea Domnului ce locuiește în locașul său cel sfînt!” „Sătura-ne-vom de bunătațile casei Tale (Doamne) și de sfințenia bisericii Tale”. „Iată, acum binecuvîntați pe Domnul toate slugile Domnului în curțile casei Dumnezeului nostru — ridicați mîinile spre locașul sfînt și binecuvîntați pe Domnul!” „Lăudați numele Domnului... cei ce stați în Casa Domnului. Lăudați pe Domnul, că e bun. Dați mărire numelui lui, că este bun” (Psalm 83, 1; 121, 1; 150, 1; 67, 5; 64, 5; 133, 1—2; 134, 1—3). Căci aceasta este Casa Tatălui, care — în Iisus Hristos — îmbrățișează pe toți fiii Lui cu dragoste părintească și le binecuvîntează viața.

† NICOLAE

Mitropolitul Ardealului

Petru Maior ca predicator bisericesc

Petru Maior n-a fost numai un distins istoric, filolog și scriitor, ci și un mare predicator bisericesc. Această activitate bogată a desfășurat-o ca preot-paroh în Reghin și ca protopop al protopopiatului Gurghiuului.

Spațiul restrîns al acestui articol ne face să subliniem numai aspectul cuvîntărilor sale funebre, apărute în trei volume, sub numele de „Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morți”.

Pentru istoria predicii noastre, Propovedaniile sale au o înțreită însemnătate: 1. Ne informează asupra vechimii necrologurilor în Biserica strămoșească; 2. Arată scopul, valoarea și necesitatea acestor necrologuri; 3. Dau îndrumări didactice și metodologice.

1. Vorbînd despre vechimea necrologurilor, Petru Maior zice: „Prea bun și sfînt obicei este în bisericile din țara noastră a face propovedanii norodului la îngropăciunea morților... Obiceiul este de multe veacuri (s.n.). Dintru acest obicei au curs... mai pe urmă, în anul 1749 prea nevoitorul preot Samuil Klain de Sad, pentru ajutorul preoților și folosul poporului românesc de lege grecească (nu latină n.n.), „s-a îndemnat de acest fel de învățături a da lumină”. Urmînd pilda înaintașilor, pentru a fi spre „folosul sufletelor creștinilor noștri după micșorarea talantului meu, m-am nevoit aceste Propovedanii a le culege”.

2. Scopul Propovedaniilor este *instructiv și educativ*. În chip antitetic, ele preamăresc virtuțile religios-morale și social-umanitare și combat păcatele și viciile, ca credincioșii să se lapede de ele. Valoarea lor este mare, căci în fața morții „învață omul „să se cunoască pe sine, își vede micimea sa și nestatornicia” vieții și nu se lasă rob de poftă și de patimi, de plăceri și avuții. Cele ce se vîd acum „mai tare deșteaptă (mințea) și pleacă simțirea, decît cele ce numai se aud, ... iar omul ajunge să se abată de la calea cea largă ce duce la pieire și să pornească pe cea strîmtă care duce la viață”.

Astfel cel mîndru vede aici, la moarte, că este un vierme (Iov 25, 6), o bășică umflată cu care se joacă copiii. „Aici scumpul, pe care oare cine l-a zis a fi „asin încărcat cu aur” pentru alții „iar el se paște cu paie... și l-a zis porc gras... căci cît trăiește nimeni nu folosește, iar după moarte lasă slănină grasă (avere mare)... vede că „Gol am ieșit din pîntecele mamei mele, gol mă voi și

întoarce acolo” (Iov 1, 21). „Aici pismătărețul care tocmai de la satana își trage genealogia și moșul lui este Cain, vede nebulia sa care-i roade inima ca și cariul, pentru că poftăște să fie mai cîștit..., mai bogat... și mai desfătat decît alții”.

În acest fel, Petru Maior continuă să combată viciul lăcomiei, beției, desfrîului și al lenei, prin comparații plastice și cu texte bine alese din Sfînta Scriptură.

Pe temeiul efectului educativ pe care-l au Propovedaniile, luminatul preot și cărturar al Bisericii strămoșești socotește necesar ca preoții să rostească necrologuri permanente. Și iată de ce: „De multe ori, zice el, mai mulți (credincioși), se adună la îngropăciune decît în sărbători la biserică”.

În dorința fierbinte de a-și ajuta pe frații săi preoți ca să fie la înălțimea misiunii lor cerești, Petru Maior publică aceste Propovedanii, îndemnîndu-i să nu predice nepregătiți, să nu vorbească de mîntuială, „despre toate și despre nimic precis”.

Pentru buna rostire a necrologurilor, autorul Propovedaniilor dă unele principii didactice și îndrumări metodologice permanente valabile. De pildă, preotul este obligat să țină seama de auditor, căci într-un fel se vorbește la sate și într-altul la orașe. Predicînd la sate, „el să aleagă curgere cu grai mai de jos... și să-și tocmească glasul mai virtos întru cetire cît ascultătorii să înțeleagă bine. Dacă vorbește liber, să se pregătească bine, „mai înainte o citește întru sine și culegînd dovezile, istoriile ce vor fi într-însa, cu chip de grai ca acela care poate să-l înțeleagă ascultătorii să cuvînteze: că pentru aceea grăim ca să ne înțeleagă aceia cărora le grăim”.

De încheiere, luminatul păstor de suflete vorbește despre „lauda la mort” și zice: „Însă bine să iai seama ca de cele ce grăiești spre lauda mortului să fie adevărate, că altminterea pe tine te vei face mincinos și mortului mai mare ocară îi agoniștii, decît de a-i tăcea. Deci cînd mortul nu e vrednic de laudă, ... de faptele lui nu pomenim nimica”.

„Iertăciunile” obișnuite să nu aibă scopul să verse lacrimi, care se șterg ci „ca ascultătorii să se deștepte spre cunoștința osebitelor datorii”.

„Propovedaniile” arată pe Petru Maior că a fost un mare predicator bisericesc. Mai mult, ele revelează că Petru Maior ca preot-paroh și pro-

Întîmpinarea Domnului

(Urmare din pag. 1)

Sf. Evanghelie arată că bătrînul Simeon era drept și evlavios și Duhul Sfînt era peste dînsul (Luca 2, 25). El dorea din toată inima, căuta și aștepta neîncetat prilejul întîlnirii cu Domnul Hristos, ceea ce s-a și împlinit.

Ca fii ai Bisericii, noi nu putem întîmpina pe Domnul altfel decît tot cu inima curată, plină de pace, iubire și încredere, căci numai „cei cu inima curată vor vedea pe Dumnezeu” și cei „făcători de pace fiii lui Dumnezeu se vor chema (Matei 5, 8—9).

Să ne străduim deci, să întîmpinăm și noi după cuviință pe Mîntuitorul Iisus Hristos, urmîndu-i învățătura și pilda vieții Sale neprihănite, căci astfel vom avea și noi bucuria negrăită a dreptului Simeon.

Pr. M. Colotelo

topop a fost la înălțimea chemării sale, cel mai bun între cei buni, avînd o înaltă conștiință de păstor duhovnicesc, care răspunde înaintea lui Dumnezeu de fiecare frate-preot al său și de fiecare suflet încredințat lui. Această conștiință l-a dinamizat și legat de credincioșii săi pînă la moarte.

„Propovedaniile” au subiecte religios-morale de eternă actualitate și dovedesc că autorul lor a fost un teolog erudit, pe linie pur ortodoxă și adînc cunoscător al Sf. Scripturi. Aceasta rezultă din bogăție de dovezi, pilde și istorioare, comparații și asemănări concludente și atractive, interesante, plăcute și educative, scoase din istoria biblică, istoria omenirii și istoria Bisericii creștine, din istoria, tradiția religioasă și experiența Bisericii și credincioșilor noștri de la sate. Ele pot fi citite și azi cu mult folos sufletește și trupesc pentru preoții și credincioșii noștri.

Pr. S. Radu

Aspecte din activitatea internă și externă a Bisericii Ortodoxe Române în anul 1971

a. Activitate internă

În zilele de 13—14 decembrie 1971 a avut loc în Palatul Patriarhal din București sesiunea ordinară de lucru a Sfântului Sinod, sub președinția Prea Fericitului Patriarh Justinian, pentru a analiza activitatea religioasă desfășurată în cuprinsul Bisericii Ortodoxe Române în cursul anului 1971, adoptând și unele hotărâri pentru anul 1972.

Au fost prezenți toți membrii Sfântului Sinod: mitropoliți, episcopi eparhioți, episcopi-vicari și arhiepiscopi-vicari.

Lucrările s-au deschis, potrivit rînduiei îndătinat, prin slujba Te-Deum-ului, săvîrșită în paraclisul patriarhal.

Problemele de pe ordinea de zi au fost examinate mai întâi în cadrul celor patru comisii sinodale: Comisiunea afacerilor externe; Comisiunea pentru doctrină, viață religioasă și pentru mănăstiri; Comisiunea canonică, juridică și pentru disciplină, și Comisiunea pentru pregătirea personalului bisericesc, — fiind discutate apoi în plenul Sf. Sinod și luîndu-se hotărârile corespunzătoare.

În legătură cu viața internă a Bisericii noastre, Sf. Sinod a examinat și aprobat o serie de probleme curente.

Între acestea, menționăm mai întâi Pastorală pentru Duminică Ortodoxiei din anul 1972 pentru Colecta Fondului Central Misionar. A fost aleasă această sărbătoare de Duminică, zi a Ortodoxiei, cînd credincioșii pot dovedi cu fapta, prin contribuția lor benevolă, dragostea lor în sprijinirea nevoilor Bisericii noastre. Instituirea Fondului Central Misionar își are începutul în anul 1957 și de atunci, an de an, din colectele realizate în această zi Patriarhia își acoperă parte din cheltuielile necesare vieții religioase, ajutoare pentru parohiile mai mici și alte trebuințe.

Cu viu interes au fost urmărite expunerile privind itinerariile pastorale și dările de seamă asupra activității membrilor Sf. Sinod. S-a putut constata că Ierarhii Bisericii Ortodoxe Române au activat, în cursul anului 1971, pentru aducerea la îndeplinire a îndatoririlor ce le revin cu privire la îndrumarea vieții spirituale a clerului și credincioșilor din parohii, precum și la buna gospodărire a eparhiilor.

Cu durere, Sfântul Sinod a luat act de trecerea la cele veșnice a I. P. S. Mitropolit Tit Simedrea, pensionar la Mănăstirea Cernica, în vîrstă de 85 ani, ierarh cu bogată cultură teologică, care, prin activitatea sa, a contribuit la propășirea vieții religioase în Biserica Ortodoxă Română.

Totodată, s-a luat act și de încetarea din viață a P. S. Arhiepiscop Emilian Antal, pensionar, în ultimul timp stareț la Mănăstirea Toplița, în etate de 77 ani.

În memoria lor, Sfântul Sinod a păstrat un moment de reculegere.

Tot în această sesiune, Sfântul Sinod a fixat atribuțiile P. S. Nestor Severineanu, Episcop-vicar la Arhiepiscopia Craiovei, și ale P. S. Gherasim Constanțeanu, Arhiepiscop-vicar la Episcopia Dunării de Jos, care au fost aleși de Sfântul Sinod în funcțiile respective în decembrie 1970. Noilor Ierarhi li s-au atribuit unele sarcini cu caracter general, în legătură cu poziția ce o au în cadrul Sfântului Sinod, precum și îndatoriri cu caracter special, adecvate nevoilor cultice și administrative în cuprinsul eparhiilor în care au fost aleși.

De remarcat apoi, acordarea de către Sf. Sinod a două ranguri de arhimandrit: Protos. Neofit Nica de la Mănăstirea Sinaia, și Protos. Nifon Bărbieru de la Mănăstirea Pasărea, ambii licențiați în Teologie, cu aleasă viață morală și deosebită activitate bisericească.

După cum se știe, în dorința de a avea un cler bine pregătit și orientat în probleme de viață pastorală, din inițiativa Prea Fericitului Patriarh Justinian, cu aprobarea Sf. Sinod, au luat ființă, începînd cu anul 1949, cursurile de îndrumare misionară și pastorală a preoților. La aceste cursuri, care se țin anual cu o durată de o lună, sînt îndatorați să se prezinte toți preoții, după primii 5 și respectiv 10 ani de pastorație.

Pentru seria 58-a de cursuri din anul 1972, Sf. Sinod a programat numărul de preoți atît pentru Institutul Teologic Universitar din București cît și pentru Seminarul Teologic din Capitală. Programă analitică pentru aceste cursuri, axată în special pe probleme de teologie practică, este aprobată de fiecare dată de către Sfântul Sinod. Cursurile s-au dovedit a fi foarte utile pentru reîmpro-

pătarea cunoștințelor teologice ale preoților și pentru omogenizarea experienței lor pastorale.

În același scop, au loc de patru ori pe an conferințele de orientare a clerului. Pentru anul 1972, Sf. Sinod a fixat cele patru subiecte ce se vor trata în cadrul acestor conferințe.

Pentru înlesnirea acestor conferințe, Cancelaria Sf. Sinod întocmește și comunică din vreme eparhiilor schița de plan și bibliografia respectivă.

Sf. Sinod a aprobat de asemenea modificarea unor articole din Regulamentul învățămîntului teologic. Astfel, efectivul de elevi în școlile de cîntăreți bisericești și seminariile teologice se stabilește, la începutul fiecărui an școlar, de către Chiriarhii respectivi, în raport cu necesitățile fiecărei eparhii.

Au fost înființate Catedra de Patrologie, literatură creștină și ecumenism și Catedra de Bizantinologie — cu introducerea lor în planul de învățămînt atît la Institutul Teologic din București, cît și la Institutul Teologic din Sibiu. De asemenea, a fost aprobată programa analitică pentru cursurile de doctorat pentru anul universitar 1971/1972.

Totodată, Sfântul Sinod a încredințat P. S. Episcop Antonie Ploieșteanu, pe lingă funcția sa de Vicar patriarhal, și conducerea Rectoratului Institutului Teologic Universitar din București, pentru o perioadă de trei ani.

Un fapt demn de reținut este și ridicarea la treapta de arhiepiscop a P. C. arhim. Eftimie Luca, ales în postul de arhiepiscop-vicar la Episcopia Romanului și Hușilor, cu titlul de „Bîrlădeanu”. Noul ales s-a remarcat prin viața sa spirituală și prin activitatea gospodărească desfășurată în ultimul timp ca stareț la Mănăstirea „Sf. Ioan cel Nou” de la Suceava.

b. Activitate externă

Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședințele anuale din 13—14 decembrie 1971, a analizat alături de multiplele aspecte ale activității Bisericii noastre pe plan intern și pe acelea privind raporturile pe plan extern cu celelalte Biserici și organizații internaționale creștine în cursul anului 1971.

Păstrarea și consolidarea raporturilor cu Bisericele Ortodoxe surori, întărirea unității Ortodoxiei și creșterea prestigiului internațional al Bisericii noastre în lumea creștină au primit în anul 1971 o importantă contribuție prin participarea Prea Fericitului Patriarh Justinian, a altor înalți Ierarhi, a profesorilor de Teologie și a reprezentanților noștri bisericești la o serie de acțiuni în acest scop, precum și prin vizitele în țara și în Biserica noastră a unor înalte personalități bisericești de peste hotare.

Dintre vizitele ortodoxe de peste hotare cele mai importante, menționăm pe aceea a P. F. Patriarh Nicolae al VI-lea al Alexandriei, însoțit de P. S. Episcopi Metodie de Axum și Timotei de Eleusis (19—29 octombrie 1971), în timpul căreia s-au discutat probleme de interes interortodox, legate de dialogul cu celelalte Biserici creștine, constatîndu-se identitatea de păreri între cele două Biserici surori.

Agenda deplasărilor peste hotare a Prea Fericitului Patriarh Justinian a fost deosebit de bogată în anul 1971. Astfel, pe linie Interortodoxă, Prea Fericirea Sa a fost prezent la instalarea noului Patriarh al Moscovei, Sanctitatea Sa Pimen (29 mai — 4 iunie 1971), la instalarea noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Bulgare, Sanctitatea Sa Maxim (2—5 iulie 1971), la festivitățile organizate de Biserica Greacă cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la începerea Revoluției Naționale (1—11 mai 1971), și a răspuns vizitei recente a P. F. Patriarh Nicolae al VI-lea, prin participarea la ceremonia inaugurării noului Palat Patriarhal din Alexandria-Egipt (19—22 noiembrie 1971).

Aceste vizite au constituit utile schimburi de păreri asupra temelor viitorului Sinod al Bisericii Ortodoxe.

Biserica Ortodoxă Română și-a adus, de asemenea, contribuția la pregătirea Sfântului și Marei Sinod Ortodox prin participarea I. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei și Sucevei și a P. S. Episcop Antonie Ploieșteanu, vicar patriarhal, la lucrările Comisiei pregătitoare ținute la Chambésy (16—28 iulie 1971). Cu această ocazie, au fost prezentate rapoarte la temele aflate pe agenda Sinodului.

Despre celelalte vizite menționăm pe aceea a I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, făcută

comunităților ortodoxe române din Canada și Statele Unite ale Americii (14 mai—17 iunie), și vizita delegației mixte a Bisericii Ortodoxe Române și Bisericii Luterane din România, condusă de P. S. Episcop Teoctist al Aradului, în Finlanda (13—20 septembrie 1971).

În anul 1971 s-au intensificat contactele și acțiunile de apropiere cu Bisericele Vechi Orientale. Astfel, Prea Fericitul Patriarh Justinian a participat personal la instalarea Patriarhului Theophilos al Bisericii Etiopiene (8—14 mai 1971) și la instalarea noului Patriarh Shenouda al III-lea al Bisericii Copte din Egipt (13—19 noiembrie 1971). Aceste vizite au adus o substanțială contribuție la cunoașterea reciprocă și au fost prilejuri de deosebit interes de către credincioșii celor două Biserici.

În cadrul acțiunilor pregătitoare ale dialogului între cele două familii de Biserici, se remarcă, de asemenea, prezența unei delegații a Bisericii noastre, condusă de P. S. Episcop Antim Tîrgovișteanu, Vicar patriarhal, la lucrările Comisiei Interortodoxe ținute la Addis-Abeba pentru pregătirea dialogului cu Bisericele Vechi-Orientale (18—29 aug. 1971).

Comisia Interortodoxă a ajuns la concluzia că partea ortodoxă răsăriteană este pregătită pentru dialogul oficial cu Bisericele Vechi-Orientale și a schițat temele generale ale acestuia. După ce și Bisericele Vechi-Orientale vor constitui o comisie oficială analogă, cele două comisii urmează să se întrunească în comun pentru a purta dialogul oficial. Programul stabilit la Addis-Abeba pentru viitorul dialog cuprinde și cele trei teme propuse de delegația noastră și anume: stabilirea unui acord în doctrina cristologică, problema sinoadelor ecumenice și ridicarea anatemei.

Tot în acest context se înscrie vizitarea Bisericii noastre de către o delegație a Bisericii Ortodoxe Siriene din India de Sud, condusă de I. P. S. Mitropolit Daniel Mar Philoxenos (17—26 sept. 1971), în timpul căreia s-au discutat perspectivele dialogului între cele două familii de Biserici.

În cursul acestui an, Biserica Ortodoxă Română a continuat să întrețină raporturi și cu celelalte Biserici creștine. În relațiile sale cu Bisericele protestante, s-a relevat vizita delegației Bisericii noastre condusă de I. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei și Sucevei, din care a făcut parte și P. S. Episcop Antonie Ploieșteanu, în Biserica Luterană din Danemarca (3—13 mai 1971). Menționăm de asemenea vizita P. S. Episcop Antim Tîrgovișteanu, Vicar patriarhal, în S.U.A., cu care prilej P. S. Sa a luat parte la lucrările Adunării Generale a Bisericii Presbiteriene Unite din S.U.A. (17—26 mai 1971). Cu această ocazie a vizitat și un număr de parohii ortodoxe române din America de Nord, aflate sub jurisdicția Patriarhiei Române și a luat contact cu cîteva din școlile protestante de teologie cu care Biserica noastră întreține schimburi de studenți, prin intermediul Consiliului Ecumenic al Bisericii.

Teologi români au luat parte la întruniri și colocvii organizate de Bisericele protestante ca de exemplu la Conferința „Euharistie și Ecumenism”, ținută la Turku-Finlanda (25 februarie — 1 martie 1971) și la a VI-a sesiune a Colegiului Pastoral al Uniunii Bisericii Evanghelice din Berlinul de Est (8—12 martie 1971).

În ceea ce privește contactele cu Biserica Romano-Catolică sînt de remarcat vizita de răspuns a Cardinalului Julius Döpfner, Președintele Conferinței Episcopale Germane, făcută Bisericii noastre (5—12 noiembrie 1971) și diferite participări ale teologilor români la colocvii pe teme teologice și ecumenice organizate în Franța și R. F. a Germaniei. Aceste contacte se încadrează în spiritul relațiilor de cunoaștere și apropiere ecumenică între Biserici, iar vizita Cardinalului Döpfner se înscrie ca o contribuție la strîngerea relațiilor dintre Biserica Locală Catolică din R. F. a Germaniei și Biserica Ortodoxă Română, între poporul german și poporul român.

Biserica Ortodoxă Română a participat în acest an la diferite manifestări ale organizațiilor internaționale creștine, aducîndu-și contribuția la clarificarea unor poziții ecumenice și la propășirea cauzei păcii în lume.

În ceea ce privește raporturile cu Consiliul Ecumenic al Bisericii, a fost remarcată vizita, făcută Bisericii noastre de Dr. E. C. Blake, Secretar General al Consiliului Ecumenic al Bisericii, (9—13 septembrie 1971), care a fost primit de Prea Fericitul Patriarh Justinian, a luat contacte cu mai multe centre eparhiale din țară și a vizitat numeroase așezăminte bisericești. Delegați ai Bisericii

(continuare în pag. 4-a)

Simboale și ceremonii

Din cultul nostru divin fac parte integrantă simboalele sfinte și ceremoniile (riturile).

Simboalele sfinte sînt semne sau obiecte care închipuiesc altceva decît sînt ele de fapt, iar ceremoniile sînt lucrări simbolice sfinte care exprimă un adevăr de credință sau o atitudine religioasă.

Simboalele sfinte și ceremoniile sînt mijloace de exteriorizare a cultului divin intern (lăuntric). Cultul divin întreg este alcătuit din două părți constitutive: atitudinea religioasă internă (cultul divin intern), care cuprinde în sine tot ceea ce credinciosul gîndește, simte și aspiră în legătură cu Dumnezeu, exteriorizată prin contribuția trupului (cult divin extern).

Simboalele sfinte și ceremoniile (riturile) au temeiuri clare și solide în Sfînta Scriptură.

În primul rînd, Sf. Scriptură consemnează faptul că trupul și sufletul credinciosului se găsesc într-o legătură foarte strînsă, și anume: depînd unul de altul și se înfrîuresc unul pe altul. Astfel, de pildă, starea sufletului se răsfrînge și asupra trupului: „O inimă veselă este un leac minunat, pe cînd un duh fără curaj usucă oasele” (Pilde 17, 22); „Înțelepciunea unui om îi luminează fața și asprimea feței lui i se schimbă” (Eccl. 8, 1). Și mai pregnant se exprimă Mîntuitorul: „Căci din prisosul inimii grăiește gura” (Matei 12, 34).

Datorită acestui raport dintre trup și suflet, la desfășurarea cultului divin trebuie să participe activ și trupul. Or, tocmai prin acest fapt primesc îndreptățire semnele simbolice și riturile. Căci lui Dumnezeu trebuie să-I aducem o închinare cu întreaga noastră ființă, deci trebuie să-L preamărim și cu trupul nostru. De aceea, Sfîntul Apostol Pavel ne îndeamnă: „Slăviți... pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru care sînt ale lui Dumnezeu” (I Cor. 6, 20); „Vă îndemn, deci, fraților, ... să înfățișați trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfîntă, bine plăcută lui Dumnezeu, ca închinarea voastră cea duhovnicească” (Romani 12, 1).

Așa fiind, Sfînta Scriptură atestă clar faptul că Mîntuitorul și Sfinții Săi Apostoli practicau simboalele și riturile ca pe ceva obișnuit.

Astfel, în grădina Ghetsimani Mîntuitorul „s-a depărtat de ei (de Sfinții Apostoli) ca la o arun-

cătură de piatră și, înghenunchind, se ruga” (Luca 22, 41).

Despre Sfîntul Apostol Pavel, ni se relatează: „Și după ce a spus acestea, *plecîndu-și genunchii*, s-a rugat împreună cu toți aceștia” (F. Ap. 20, 36). Mai mult, el însuși ne încredințează: „ieșind, am plecat... pînă afară din cetate și, *plecînd genunchii* pe țarm, ne-am rugat” (F. Ap. 21, 5); „*Îmi plec genunchii* înaintea Tatălui Domnului nostru Iisus Hristos” (Efeseni 3, 14). De asemenea, Sfîntul Apostol Pavel dă îndemnul: „întru numele lui Iisus *tot genunchiul să se plece*, al celor cerești, al celor pămîntești și al celor dedesubt” (Filipeni 2, 10).

Nu mai puțin grăitor este textul: „Și Petru, scoțînd afară pe toți, *a înghenunchiat și s-a rugat*” (F. Ap. 9, 40).

Nu numai despre înghenunchieri ne relatează Sf. Scriptură, ci și despre închinări pînă la pămînt. De pildă, în grădina Ghetsimani, Mîntuitorul, „mergînd puțin mai înainte, *a căzut cu fața la pămînt*, rugîndu-se și zicînd: Părintele Meu, de este cu putință, treacă de la Mine paharul acesta!” (Matei 26, 39).

Despre femeile mironosițe, ni se spune că fiind înfrîmpinate de Iisus cel înviat din morți, „ele, apropiindu-se, *au cuprins picioarele Lui și s-au închinat*” (Matei 28, 9).

De asemenea, se practica *tămîierea*: „Și a venit alt înger și a stat la altar, avînd cădelniță de aur, și i s-a dat lui tămîie multă, ca s-o aducă împreună cu rugăciunile tuturor sfinților, pe jertfelnicul de aur dinaintea tronului. Și fumul tămîiei s-a suit, din mîna îngerului, înaintea lui Dumnezeu, împreună cu rugăciunile sfinților” (Apoc. 8, 3—4; vezi și Matei 2, 11; Filipeni 4, 18).

Cu prilejul adunării la cuvîntul lui Dumnezeu și la frîngerea pîinii, *se aprindeau făclii sau lumînări* (F. Ap. 20, 7—8).

Totodată, se foloseau veșminte liturgice speciale (II Timotei 4, 13).

În concluzie finală, sfintele simboale și ceremoniile trebuie să rămîină mai departe părți integrante ale cultului nostru divin.

C. Sîrbu

INFORMAȚII

✦ Duminică, 21 noiembrie 1971, Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a binecuvîntat biserică din parohia Sălcuia de Sus, prot. Cîmpeni, după ce ea a fost reparată și îmbrăcată într-o frumoasă haină picturală.

În ajun, sîmbătă 21 noiembrie, Î. P. S. Sa a vizitat credincioșii din parohia Sălcuia de Jos, unde a săvîrșit slujba vecerniei. Au vorbit cu acest prilej: P. C. prof. I. Zăgrean, C. pr. T. Mălineanu (parohul local), iar la sfîrșit Î. P. S. Mitropolit Nicolae a rostit o cuvîntare axată cu deosebire pe slujirea preotească.

A doua zi, Duminică 21 noiembrie 1971, s-a săvîrșit binecuvîntarea bisericii din Sălcuia de Sus, după care a urmat Sf. Liturghie arhierescă. A fost hirotonit întru diacon candidatul N. Cioară.

La priceasnă a predicat P. C. vicar Tr. Belascu, iar după Sf. Liturghie a vorbit C. pr. E. Goia (parohul local), după care a luat cuvîntul Î. P. S. Mitropolit Nicolae, care a insistat mai ales asupra semnificației praznicului Intrarea în biserică și asupra cinstirii Maicii Domnului.

Aspecte din activitatea ...

(Urmare din pag. 3)

noastre au fost prezenți la acțiunile Consiliului Ecumenic al Bisericilor prin participarea Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei și Sucevei la sesiunea Comitetului Central al C.E.B. de la Addis-Abeba (10—21 ianuarie 1971) și prin participarea Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului la lucrările Comisiei Credință și Constituție de la Louvain (2—12 august 1971).

În cadrul Conferinței Bisericilor Europene, delegația Bisericii noastre, condusă de Î. P. S. Mitropolit Iustin al Moldovei și Sucevei, din care a făcut parte și P. S. Episcop Antonie Ploieșteanu, Vicar patriarhal, a participat la cea de a VI-a Adunare generală a Conferinței respective, ținută la Nyborg (Danemarca) (26 aprilie — 3 mai 1971), avînd ca temă: Slujitori ai lui Dumnezeu, slujitori ai oamenilor. În cadrul Conferinței Creștine pentru Pace o delegație largă a Bisericii noastre, condusă de Î. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, din care a făcut parte și P. S. Episcop-vicar Nestor Severineanu, a fost prezentă la cea de a IV-a Adunare Generală a Conferinței, ținută la Praga (30 septembrie — 3 octombrie 1971) și avînd ca temă: „Responsabilitatea noastră comună pentru o lume mai bună”. Prezența delegației noastre la această Conferință s-a înscris pe linia efortului susținut de a lupta împotriva oricărui fel de dominare sau exploatare și de a întreține bune relații cu toate confesiunile și popoarele doritoare de pace din lume.

Pr. Dumitru Găină
Cezar Vasiliu

O grăitoare inscripție

De la începutul izvoarelor istoriei, acest pămînt cu piscuri ce se pierd în înălțimile albastre cu poene acoperite vara de covorul de flori multicolore, cu cîmpii mănoase, a fost pradă multor furtuni, care s-au spart de zidul vremii.

Fiii codrilor, care-și pășteau turmele îngînîndu-se cu murmurul izvoarelor și freamătul codrului, ca și ai văilor și cîmpiilor noastre, au știut, în vremi atît de grele, să-și apere glia străbună și să se jertfească pentru ea.

Multe din acele fapte de epopee au dispărut pentru totdeauna în negura vremii, împreună cu cei care au îngrășat acest pămînt cu sîngele lor.

Puține date au rămas în creațiile populare, unde autorul anonim a immortalizat crîmpeie din viața celor care au pus idealul străbun mai presus decît viața. Unele din aceste fapte ne-au rămas scrise doar pe cîteva pergamente mușcate de ani, păstrate prin ungherele bisericuțelor de lemn ascunse-n livezile din marginea satului, sau ridicate pe vîrfurile dealurilor, bisericuțe unde în ani grei de bejenii dieci cu părul alb, căzut pe spate, cămăși din pînză de fuior, strînse pe corp de chimiru-i lat de piele, bătut în ținte de aramă, cu picioarele strînse în opinca legată bine peste cioarecul de lînă albă cu nojițe de păr de capră, scriau și învățau „de pomană” cum spune un document de altă dată, slova românească. Acei oameni care păreau coborîți de pe columna din Roma le dădeau pruncilor o leacă de lumină prin slova cărților, iar după terminarea orelor de curs, luau sapa și coasa pe spate și mergeau să-și facă zilele de clacă la feudalul pe a cărui moșie erau.

O astfel de notiță ne-a rămas pe filele unui „Triod”, proprietatea bisericii din parohia Adrian, jud. Mureș, notiță datînd din anul 1836 și făcută de popa Florică, un om simplu, sîrguincios pentru a da lumină pruncilor, un luptător pentru libertate, un mare vrăjmaș al iobăgiei. Însemnarea fă-

cută sub formă de notiță versificată în vers popular sună astfel:

*Mi-ai da pruncii să învețe
Pînă sînt în tinerețe
Da nu pociu cu traista goală
Că avem viață prea amară.
Împărate, împărate,
Dacă crezi în zeitate
Șterge cruda iobăgie
Ca toți sfinții să te ție
Fă ce ști și ti-ndura
Fă ce ști și ni scăpa.*

Autorul versurilor de mai sus a căzut în timpul revoluției, condamnat la moarte de baronul Bornemisa din Gurghiu, prin decapitare cu securea în ziua de 14 februarie 1849. Odată cu el au căzut mulți fii ai acestor meleaguri: români, maghiari, germani. Au căzut mulți sub tăișul securii, pe butucul de stejar, așezat în fața castelului din Gurghiu, pentru lumină și o viață mai bună, fapt despre care ne grăiește cît se poate de semnificativ și inscripția de mai sus.

D. Boieru-Hodăceanu

Din învățăturile Sf. Părinți

✦ Deci tu frate, chiar dacă ai sta nemîncat, chiar de-ai dormi pe pămînt, dar cu nimic nu vei folosi pe altul, nimic mare n-ai făcut.

✦ Să nu ne ascuțim limba unii împotriva altora și nici să vorbim cuvinte grele, săpînd cîntea aproapelui.

✦ Pentru aceasta ți-a dat Dumnezeu mîini, nu ca să iei de la alții, ci ca să dai.

✦ Noi nu vom da seama numai de propriile noastre păcate, ci și de acelea prin care am scandalizat pe alții.

✦ Dumnezeu a înrădăcinat în firea noastră dragostea de-a ne iubi unii pe alții. Vezi deci că

de la natură avem în noi germenul virtuții? Germenul răului deci este contra naturii și dacă acesta ne stăpînește mai mult, apoi este dovada marii noastre trîndăvii.

✦ Aceea mai cu seamă este dragostea creștinească, cînd se face bine oamenilor fără a aștepta ceva din partea lor.

✦ Liniștea o vei găsi numai acolo unde oamenii viețuiesc în dreptate și întovărășiți de virtute. Lacomul, de pildă, niciodată nu se va împăca cu un alt lacom.

✦ Nu putem dojeni pe cei mai mici decît noi, pe cîtă vreme și noi sîntem cuprinși de aceeași boală, avînd și noi nevoie de vindecare.

(Sf. Ioan Gură de Aur)